

Консультація з української мови та літератури

Для вступників на основі повної загальної середньої освіти (11 клас)

На екзамені з **української мови** вступник повинен продемонструвати

1) знання:

- орфоепічних норм;
- акцентуаційних норм (визначення правильного словесного наголосу);
- лексичних норм (розрізнення значень і семантичних відтінків, закономірності лексичної сполучуваності);
- словотвірних норм (вибір морфем, їх розташування і сполучення в складі слова);
- морфологічних норм (вибір варіантів морфологічної форми слова і варіантів її поєднання з іншими словами);
- синтаксичних норм (вибір варіантів побудови словосполучень і речень);
- стилістичних норм (доцільність використання мовно-виражальних засобів у конкретному лексичному оточенні, відповідній ситуації спілкування);
- орфографічних норм (написання слів);
- пунктуаційних норм (вживання розділових знаків).

2) вміння:

- наголошувати слова відповідно до орфоепічних норм;
- визначати звукові закони в групах голосних та приголосних;
- розпізнавати вивчені орфограми;
- знаходити помилки на вивчені правила;
- пояснювати лексичні значення слів;
- визначати значущі частини й закінчення слова;
- відрізняти правильні форми повнозначних частин мови від помилкових;
- розпізнавати службові частини мови;
- розрізняти речення різних видів;
- визначати структуру простого двоскладного речення;
- розпізнавати види другорядних членів речення;
- розпізнавати типи односкладних речень, визначати особливості кожного з типів;
- розпізнавати просте речення з однорідними членами; звертаннями; вставними словами, словосполученнями й реченнями; відокремленими членами, зокрема уточнювальними;
- розпізнавати складні речення різних типів, визначати їх структуру, види й засоби зв'язку між простими реченнями;
- правильно розставляти розділові знаки.

На екзамені з **української літератури** вступник повинен продемонструвати знання з таких основних розділів:

1. Усна народна творчість (загальна характеристика календарно-обрядових, суспільно-побутових і родинно-побутових пісень).
2. Давня українська література
 - «Повість минулих літ» (уривки про заснування Києва, про помсту княгині Ольги);
 - «Слово про похід Ігорів»;
 - Григорій Сковорода. «De Libertate», «Всякому— звичай і права...»/
3. Література кінця XVIIIПочатку XX ст.
 - Іван Котляревський. «Енеїда», «Наталка Полтавка».
 - Тарас Шевченко. «Катерина», «Кавказ», «Сон («У всякого своя доля;...»)), «І мертвим, і живим, і ненарожденним... », «Заповіт».
 - Пантелеймон Куліш. «Чорна рада».
 - Іван Нечуй-Левицький;«Кайдашева сім'я».
 - Панас Мирний. «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» (1,4 частини).
 - Іван Карпенко-Карий «Мартин Боруля».
 - Іван Франко. «Захар Беркут», «Чого являєшся мені у сні?...», «Мойсей».
4. Література XX ст.
 - Михайло Коцюбинський. «Тіні забутих предків», «Intermezzo».
 - Василь Стефаник «Камінний хрест».
 - Ольга Кобилянська. «Valse mélancolique».
 - Леся Українка. «Contra spem spero!», «Лісова пісня».
 - Микола Вороний. «Блакитна Панка» .
 - Олександр Олесь. «Чари ночі», «О слово рідне! Орле скутий!...».
 - Павло Тичина. «Пам'яті тридцяти», «Ви знаєте, як липа шелестить... », «О панно Інно...».
 - Максим Рильський. «У теплі дні збирання винограду...».
 - Микола Хвильовий. «Я (Романтика)».
 - Володимир Сосюра. «Любіть Україну!».
 - Валер'ян Підмогильний «Місто».
 - Юрій Яновський. «Майстер корабля».
 - Остап Вишня. «Моя автобіографія», «Сом».
 - Микола Куліш. «Мина Мазайло».
 - Ігор Антонич. «Різдво».
 - Олександр Довженко. «Зачарована Десна».
 - Андрій Малишко. «Пісня про рушник».
 - Василь Симоненко. «Ти знаєш, що ти - людина?», «Задивляюсь у ... твої зіниці...», «Лебеді материнства».
 - Олесь Гончар. «Модри Камень».
 - Григорій Тютюнник. «Три зозулі з поклоном».
 - Василь Стус. «Господи, гніву пречистого...».
 - Іван Драч. «Балада про соняшник».
 - Дмитро Павличко. «Два кольори» .
 - Ліна Костенко. «Страшні слова, коли вони мовчать...», «Маруся Чурай».
5. Твори українських письменників-емігрантів.
 - Іван Багряний. «Тигролови».
 - Євген Маланюк. «Уривок з поеми».
6. Сучасний літературний процес (кінець XX-початок XXI ст.) (Загальний огляд, основні тенденції. Постмодернізм, як літературне явище).

вміти:

- розрізняти види й жанри усної народної творчості: різновиди календарно-обрядових пісень (щедрівки, колядки, веснянки, русальні, купальські і жниварські пісні); суспільно-побутові, історичні й родинно-побутові пісні; думи, балади; визначати провідні мотиви творів усної народної творчості, їхні художні особливості;
- розрізняти літературні роди, види й жанри;

- співвідносити літературний твір із відповідним літературним напрямом, стилем, течією;
- визначати тему ідею проблематику літературних творів;
- характеризувати літературних героїв, коментувати їхні вчинки;
- визначати художні образи і їхню роль у літературному творі;
- упізнавати літературних героїв за їхніми цитатними характеристиками й репліками;
- орієнтуватися в сюжетах літературних творів;
- визначати сюжетні й позасюжетні елементи літературних творів, їхні композиційні особливості;
- визначати провідні мотиви ліричних творів;
- аналізувати мову літературного твору;
- знаходити художні засоби й визначати їхню роль у літературних творах;
- співвідносити фрагмент літературного твору з його назвою та автором;
- співвідносити письменників з фрагментами їхніх творів, а також з висловами митців та літературних критиків про них та їхні твори;
- знати псевдоніми й справжні імена письменників, належність їх до літературних епох, шкіл, угруповань;
- визначати місце і роль письменника в літературному процесі;
- пояснювати поняття «розстріляне відродження», «київські неокласики», «працька школа поетів», «шістдесятництво», «дисидентство»;
- орієнтуватися в основних тенденціях розвитку сучасної літератури.

Абітурієнт повинен (повинна) знати такі літературні поняття:

- літературні роди: драма, епос (ліро-епос), лірика;
- лірика; її тематичні різновиди та жанри: інтимна, громадянська (патріотична), пейзажна, філософська; верлібр, ліричний вірш, пісня, послання, сонет;
- епос та його жанри: новела, повість, роман, різновиди повісті та роману, усмішка;
- драма та її жанри: власне драма, драма-феєрія, комедія, трагікомедія;
- ліро-епос та його жанри: байка, балада, дума, історична пісня, поема;
- літературні напрями, стилі, течії: бароко, класицизм, реалізм, г модернізм (експресіонізм, імпресіонізм, символізм, неокласицизм, неоромантизм); постмодернізм як явище в сучасному літературному процесі;
- ліричний герой, персонаж, прототип, художній образ; _
- тема, ідея, мотив, проблематика художнього твору; конфлікт у драматичному творі;
- композиція художнього твору (сюжет, сюжетні й позасюжетні елементи);
- види комічного: бурлеск, гротеск, гумор, іронія, сарказм, сатира, травестія;
- художні засоби: алегорія, алітерація, алюзія, анафора, антитеза, асонанс, гіпербола, епітет (постійний епітет), епіфора, інверсія, метафора, метонімія, оксиморон, паралелізм, персоніфікація, порівняння, рефрен, риторичне звертання, риторичне запитання, символ, тавтологія

Форма, структура та зміст тестування

1. Тестування з української мови відбувається у письмовій формі. Кожна особа, яка проходить тестування, отримує індивідуальний екзаменаційний комплект, що складається із тестового завдання, бланка відповідей, чернетки.
1. Тестування триває протягом 150 хвилин.
2. Завдання охоплюють всі розділи мовознавства та роботу із текстом (складним синтаксичним цілим).
3. Для визначення рівня навчальних досягнень з української мови для абітурієнтів до тестового завдання вміщено такі форми завдань:
 - 1) **завдання з вибором однієї правильної відповіді** (завдання 1-36) складається зі вступного запитання та чотирьох варіантів відповідей (А, Б, В, Г), серед яких потрібно вибрати один правильний варіант. Наприклад:

Позначте рядок, у якому всі слова пишуться з апострофом

А дзв...якнути, ад...юнктура, Рив...єра

Б Лук...янівка, б...юджет, пів...ясена

В подвір...я, об...єктивний, моркв...яний

Г міжгір...я, В...ячеслав, ін...єкція

Де відбуваються основні події роману Л.Костенко «Маруся Чурай»

А у Полтаві

Б на Хмельниччині

В у Києві

Г у Чернігові

Після уважного вивчення завдання, абітурієнт вибирає серед поданих варіантів відповідей (на його думку) правильний і заносить літеру, що відповідає правильному варіанту відповіді, до бланку відповідей у таблицю. Наприклад:

1	В
2	Б
3	Г
4	А

- 2) **завдання на встановлення відповідності** (завдання 37 – 42) складається з інструкції та двох колонок, у яких частини матеріалу позначено буквами (ліворуч) та цифрами (праворуч). Наприклад:

Установіть відповідність між словами та способом їх творення

З'ясувати значення цих слів та словосполучень										
А пролісковий, зароблений, запічок	1 безафіксний	<table><tr><td>А</td><td></td></tr><tr><td>Б</td><td></td></tr><tr><td>В</td><td></td></tr><tr><td>Г</td><td></td></tr></table>	А		Б		В		Г	
А										
Б										
В										
Г										
Б вермішелевий, слухач, письменник	2 префіксальний									
В розказати, зavelикий, недавно	3 суфіксальний									
Г білоручка, добротинний, чотириповерховий	4 префіксально-суфіксальний									
	5 складання основ									

<i>А роман „Собор”</i>	<i>1 Іван Багряний</i>	<table><tr><td><i>А</i></td><td></td></tr><tr><td><i>Б</i></td><td></td></tr><tr><td><i>В</i></td><td></td></tr><tr><td><i>Г</i></td><td></td></tr></table>	<i>А</i>		<i>Б</i>		<i>В</i>		<i>Г</i>	
<i>А</i>										
<i>Б</i>										
<i>В</i>										
<i>Г</i>										
<i>Б роман „Жовтий князь”</i>	<i>2 Улас Самчук</i>									
<i>В роман „Тигролови”</i>	<i>3 Олесь Гончар</i>									
<i>Г роман „Марія”</i>	<i>4 Євген Маланюк</i>									
	<i>5 Василь Барк</i>									

Треба співвіднести цей матеріал і в бланку відповідей у таблиці поруч із буквою записати відповідну цифру. Наприклад:

А	3
Б	5
В	2
Г	1

- 3) **завдання з вибором кількох правильних відповідей** (завдання 43 – 46) складається з невеликого тексту та чотирьох завдань, що його стосуються. У тексті пронумеровано речення. Всі розділові знаки опущено, а також дефіс у складних словах. Абітурієнт обирає правильні (на його думку) відповіді (їх може бути одна, дві і більше) та позначає їх у бланку відповідей у таблиці знаком Х. Наприклад:

1	2	3	4	5	6
	X	X			X

- 4) **відкриті завдання з короткою відповіддю** (завдання 47 –50) складаються з міні-тексту та передбачають письмову самостійну відповідь, зазвичай стислу (у вигляді слова, словосполучення, невеличкого пояснення, добору слів тощо). Абітурієнт, визначившись з відповіддю, робить записи в бланку відповідей відповідно до поданого завдання.
4. Усі записи в бланку відповідей треба виконувати акуратно, чітко; відповіді на завдання записувати тільки у відведені місця бланку відповідей. Закреслені, виправлені, підчищені, неправильно записані відповіді розглядаються як помилкові та не зараховуються. З метою запобігання виправлень, допущення помилок та при необхідності зробити додаткові записи абітурієнт може використовувати чернетку.

Правила проходження тестування

Ці правила стосуються кожного учасника тестування і діють увесь період складання тесту. Усі порушення під час тестування заносяться до протоколу проведення тестування. На підставі занесеної до протоколу інформації про порушення правил тестування його результати може бути анульовано.

Під час тестування не можна спілкуватися з іншими його учасниками.

Під час тестування не можна їсти, пити, виходити з аудиторії.

Якщо під час тестування Вам потрібно вийти, піднесіть руку, але час Вашого тестування не буде продовжено.

Під час тестування заборонено користуватися будь-якими матеріалами чи посібниками, пейджером, книжками, плеєрами з навушниками, мобільними телефонами, будь-якими електронними та фотографічними засобами.

При проведенні тестування екзаменатори можуть позбавити абітурієнта складати тест та випроводити з аудиторії за:

- 1) спробу складати тест за іншого учасника тестування;
- 2) використання будь-яких посібників, пов'язаних з предметом тестування;
- 3) порушення дисципліни;
- 4) спробу надати чи одержати допомогу, спілкування під час тестування в будь-якій формі з іншою особою щодо змісту тесту;
- 5) спробу винести тестові завдання (у будь-якому вигляді) з аудиторії, де проводиться тестування;
- 6) запізнення на початок тестування;
- 7) спробу залишити аудиторію без дозволу під час тестування;
- 8) порушення правил поведінки, зазначених у цій інструкції або записаних в екзаменаційних матеріалах.